

Yttrande - Betänkande "Vägar till hållbara vattentjänster" (SOU 2018:34)

Generella synpunkter

Kungsbacka kommun ställer sig bakom utredningens intention att underlätta för fastighetsägaren att göra rätt. Det är också bra med att tydliggöra ansvaret inom VA-området så att både fastighetsägare och kommuner hanteras lika av tillsynsmyndigheten. Kungsbacka kommun ställer sig därför bakom att Havs- och vattenmyndigheten utses till tillsynsvägläddande myndighet för länsstyrelsernas tillsyn över hur kommunerna uppfyller sina skyldigheter enligt 6 § vattentjänstlagen. En central myndighet med ett nationellt fokus ger bl.a. möjligheter att säkerställa en enhetlig rättstillämpning i landet. Detta tillsammans med kravet på en långsiktig planering av vattentjänster i kommunerna ökar förutsägbarheten och förståelsen för de åtgärder som behöver göras.

Kungsbacka vill därutöver särskilt trycka på vikten av att stödet till fastighetsägarna behöver följa de ökande kraven. För fastighetsägaren är en avloppsanläggning något man oftast gör en gång, den kostar mycket pengar, det är många gånger en komplex lösning som krävs och välkomnar därför en förbättrad avloppsrådgivning och särskilt en centraliserad avloppsrådgivning. Kungsbacka ser i likhet med utredaren ett stort behov av att ha koll på skyfall och dess påverkan på VA men även på samhället i övrigt.

Detaljsynpunkter

Förändringar i 6 § vattentjänstlagen

Kommunen har ingen erinran mot att ett nytt stycke införs i 6 § vattentjänstlagen.

Behov

Behov av dricksvatten och avloppslösning finns överallt där människor varaktigt vistas och bor. Skrivningen bör ändras så att det framgår att det är behov i ett större sammanhang som avses även i det andra stycket.

Möjligheter att på ett annat sätt uppnå motsvarande skydd

Både behov och möjlighet är helt odefinierat. Det är svårt att tänka sig en mer otydlig regel än "på ett annat sätt" då den inte ger kommunen någon vägledning i vilka

alternativa lösningar som kan komma i fråga. Inte heller ges vägledning i hur den ska gå till väga när den ska utreda alternativ till en kommunal va-utbyggnad. Skrivningen genererar fler frågor än svar. Den redan i dag otydliga bestämmelsen i 6 § kan bli ännu mer otydlig genom den föreslagna förändringen.

Möjligheten att inrätta alternativa va-lösningar i form av samfälligheter och liknande finns i princip överallt. Det är inte bara kommunerna som har kunskap om vatten och avlopp utan kunskapen är allmänt förekommande. Det är alltså möjligt att ordna privata lösningar eller kollektiva lösningar utan kommunalt huvudmannaskap eller motsvarande. Det finns konsulter i alla steg, dvs. för projektering, utbyggnad, drift, förnyelse och underhåll. Det kan finnas undantag där det inte är möjligt att inrätta va-lösningar till följd av mycket känsliga recipienter vilket innebär att man måste leda bort avloppsvatten längre sträckor.

I utredningen finns exempel men ingen diskussion eller analys av hur praktiska exempel ska kunna lösas. Det vore önskvärt med en analys av vanliga problem som uppkommer i och med den föreslagna förändringen. En grundläggande frågeställning är om förekomsten av ett privat ledningsnät innebär att det inte längre ska anses finnas behov av en kommunal lösning. Denna fråga borde tas upp till diskussion.

Att överlåta den närmare utvecklingen till rättspraxis och avvakta att ny praxis utvecklas tar många år och den praktiska och tekniska karaktären gör att det är svårt att dra generella slutsatser av den praxis som utbildas.

Småskaliga lösningar

På annat sätt skulle kunna innebära småskaliga lösningar. Det förtjänar att påpekas att det inte finns något hinder mot att kommuner är huvudmän för småskaliga lösningar med lokala mindre vattentäkter, reningsverk och recipienter.

Ekonomiska aspekter

Det kan finnas skäl till en större flexibilitet än dagens system, men det är önskvärt att utredningen ger riktlinjer åtminstone i någon mån. En ekonomisk/teknisk rimlighetsbedömning vore en lämplig aspekt att ta hänsyn till för kommunerna.

Miljöaspekter

Det behövs en gemensam strategi och nivå utifrån i miljökraven. När man ska uppnå ”motsvarande sätt” bör utgångspunkten vara den belastning som är rimlig att lägga på den aktuella recipienten. Recipientbedömningen bör kopplas till annan lagstiftning, som miljöbalken. Man skulle alternativt kunna tänka sig att ”motsvarande sätt” definieras utifrån kommunens reningskapacitet. Reningskapaciteten regleras dock i miljötillstånd som kan vara gamla och inte relevanta för dagens bedömning av recipient. Miljökvalitetsnormer finns visserligen, men endast för större vattenförekomster.

Rådighet kopplat till privat ägande

Det är inte klarlagt hur anläggningar som är delvis privata/samfälliga, delvis kommunala ska hanteras. Om privata system är kopplade till det kommunala nätet uppnås ”motsvarande skydd”. Om ett område består av privata ledningar saknar kommunen makt att kräva att tillkommande fastigheter inom ett sådant område garanteras tillträde till den privata föreningen. I fall där kommunen saknar makt att påverka och planera blir det problematiskt med ett kommunalt utbyggnadsansvar både i ett sådant område och i angränsande områden. Detta är en viktig fråga som inte har berörts i utredningen. Det är endast när kommunen har rådighet över va-

systemet i ett område som den kan ansvara för va-systemet. Undantaget är att kommunen kan underkänna enskilda avlopp. Även om kommunerna ges rätt att utfärda förbättringsförelägganden så är det inte tillräckligt för att kommunen ska kunna ta ett ansvar över huvud taget. Kommunerna saknar tillräckliga medel att påverka va-situationen i ett område utan kommunalt va-system.

Plattform för samverkan

Utredningen har föreslagit att en plattform för samverkan mellan de statliga myndigheter som arbetar med vattentjänster bör bildas med Naturvårdsverket som koordinator. Naturvårdsverket är förvaltningsmyndighet på miljöområdet i frågor om klimat och luft, mark, biologisk mångfald, förorenade områden, kretslopp och avfall, miljöövervakning samt miljöforskning. Havs- och vattenmyndigheten är förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbart nyttjande av sjöar, vattendrag och hav. Havs- och vattenmyndighetens huvuduppdrag enligt dess instruktion är att förvalta vattenfrågor varför denna myndighet bör övervägas för en koordinerande roll.

Avloppsrådgivning

Slutligen välkomnar Kungsbacka kommun en förbättrad avloppsrådgivning och särskilt en centraliserad avloppsrådgivning.

Långsiktig planering

Kommunen har inga invändningar mot att det ska finnas en långsiktig plan för hur försörjning av vattentjänster inom kommunen ska ske och att denna plan innan beslut ska lämnas på samråd och granskning.

Enligt förslaget ska kommunen göra en plan för ”hur en ökad belastning på de allmänna va-anläggningarna ska hanteras vid skyfall”. Att hantera skyfall kräver att hela samhällsbyggnadsprocessen involveras, särskilt vad gäller höjdsättning och markanvändning. Hantering av skyfall är inte något som kan genomföras genom ett ledningsnät som en vattentjänst bland andra. Det vore därför lämpligt att se över om krav om sådan skyfallsrelaterad planering kan läggas i en annan lag än i LAV.

Kungsbacka kommun

Hans Forsberg
Kommunstyrelsens ordförande